

Ema Čengelová

Portuñol/portunhol ako jazykový fenomén

Oponentský posudek bakalářské práce

Ema Čengelová je studentkou dvouoboru Hispanistika – Portugalistika a ve své bakalářské práci se pokusila znalosti, které má o španělštině a portugalštině, dále propojit, a to prostřednictvím analýzy mnohdy dosti obtížně definovatelných jazykových útvarů označovaných jako *portuñol* nebo *portunhol* (ve svém posudku budu nadále používat pouze španělského zápisu *portuñol*). Jedná se o téma poměrně nové, které zasahuje do oblastí sociolingvistiky i dialektologie, přičemž autorka si ve své práci klade za cíl představit jednotlivé přístupy k tomuto jazykovému fenoménu a porovnat je mezi sebou.

Téma, jež si autorka zvolila, na bakalářské úrovni prakticky vylučuje tradiční rozdělení práce na část teoretickou a část praktickou. Autorka se v textu nutně musela opírat především o sekundární literaturu a musela prokázat orientaci v i obecněji zaměřených (a často anglicky psaných) pracích věnovaných sociolingvistice a jazykovému kontaktu jako takovému (připomeňme také, že sociolingvistika ani dialektologie nejsou v bakalářském studiu souvisleji probírány, množství sekundární literatury, s níž se autorka musela seznámit, tak velmi narostlo, viz i na bakalářskou práci rozsáhlá závěrečná bibliografie). Vzhledem ke zvolenému tématu a úrovni, na které je zpracováváno, považuji u předkládané práce za zásadní právě to, zda se autorce podařilo informace správně analyzovat, popsat odlišné jazykové útvary, které bývají pojmem *portuñol* označovány, a jasně je od sebe odlišit. Jakkoli se rozhodně nejedná o úkol triviální (zejména *portuñol* jakožto jev analyzovatelný v rámci *code-switching*, je nezdá se traktován i v dílech nelingvistických, které se autorce úspěšně podařilo ze zkoumání vyloučit), mohu konstatovat, že Ema Čengelová se ho zhostila velmi dobře a předkládaná práce je dle mého názoru zdařilým a s ohledem na bakalářskou úroveň i vyčerpávajícím popisem daného fenoménu.

Autorčino vyjadřování je kultivované, nesklouzává k popisům toho, co by se mohlo a priori jevit jako zajímavé, ale důsledně se opírá o sekundární literaturu. Výklad je srozumitelný a logický. Ema Čengelová se nejprve vyjadřuje k obecným termínům týkajícím se jazykového kontaktu, následně popisuje dva hlavní způsoby, jimiž je možné chápat pojem *portuñol*, tj. více či méně ustálený jazykový útvar, s nímž se setkáváme na hranicích Uruguaye a Brazílie, a těžko definovatelný mezijazyk, který používají mluvčí španělštiny a portugalštiny při vzájemné interakci i mimo toto území (případně obecné označení pro španělské prvky

v portugalštině a portugalské prvky ve španělštině). Autorce se daří oba jevy jasně odlišit a definovat jejich rozdílnost z lingvistického hlediska.

Po formální stránce je práce připravena pečlivě, nacházím jen spíše ojedinělé překlepy a drobné chyby (vdruhej - s. 7, monolingvizmus - s. 15, zřejmě je zde míněn multilingvismus; portuňol - s. 34). S ohledem na uvádění zdrojů je třeba upozornit na drobné nedostatky: doslovné citace by se neměly uvádět kurzívou; knihy, kapitoly knih a články se necitují jako elektronické zdroje (byť je vhodné v bibliografii uvést i odkaz na jejich online podobu).

Náměty k obhajobě:

- Jak již bylo uvedeno výše, povaha tématu příliš neumožňuje doplnit teoretický výklad i vlastními analýzami. Jsem si vědoma toho, že autentické ukázky portuňol (v kterémkoli z jeho možných významů) se získávají poměrně obtížně, přesto ve mně zejména zmínka o výskytu tohoto jevu v chat roomech (viz str. 36) vyvolává otázku, zda by autorka nemohla svá zkoumání ilustrovat právě nějakým příkladem pocházejícím ze spontánní internetové komunikace. Mohla by se před obhajobou pokusit nalézt alespoň jednu ukázkou tohoto jazykového jevu, která by nebyla převzatá z literatury, a popsat v ní jevy, které považuje za zajímavé?
- Hovoříme-li o kontaktu španělštiny s jinými jazyky a jazykových útvarech, které z tohoto kontaktu vznikají, jistě nemůžeme nechat stranou jev označovaný jako *spanglish*. Mohla by se ho autorka pokusit uvést do vztahu k portuňol? V čem spatřuje základní shody nebo rozdíly?

Jako celek hodnotím předkládanou práci jako zdařilou a odpovídající tomu, co se očekává od studenta bakalářského cyklu. Doporučuji ji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze 7. června 2021

PhDr. Dana Kratochvílová, Ph.D.